

Sygn. RPO - 601508 - I/08/MW/MSW

Zespół I Prawa Konstytucyjnego

i Międzynarodowego

Abstrakt

W związku z piątą rocznicą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Prezesa Rady Ministrów - Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej o przeprowadzenie niezbędnych korekt i zmian procedur i praktyk funkcjonujących w zakresie wdrażania prawa Unii Europejskiej oraz przedstawienie wyjaśnień przyczyn zaistniałych opóźnień i braków w implementacji aktów tego prawa. Opóźnienia poszczególnych resortów w dostosowywaniu naszego prawa do wymogów unijnych można zaobserwować szczególnie w ostatnich kilku miesiącach. Na skutek tych problemów poziom ochrony praw jednostki w naszym kraju nie jest w pełni dostosowany do standardów europejskich. Nieprawidłowości we wdrażaniu prawa wspólnotowego były już przedmiotem wielu interwencji Rzecznika, czego przykładem może być bogata korespondencja w związku z wprowadzeniem skutecznych mechanizmów ochrony i egzekucji zasady równego traktowania.

Od momentu akcesji polscy obywatele korzystają z praw i wolności, określonych również prawem Unii Europejskiej, a polski ombudsman analizuje i kontroluje przestrzeganie podstawowych praw jednostek wynikających z zaciągniętych przez Rzeczpospolitą Polską zobowiązań międzynarodowych. Traktat akcesyjny oraz traktaty europejskie stanowią zaś od dnia 1 maja 2004 roku niezwykle istotne źródło wolności i praw jednostek w naszym państwie. Skuteczność jednak dochodzenia tych uprawnień przez jednostki zależy bardzo często od przedsięwzięcia przez władze krajowe odpowiednich dostosowawczych i implementacyjnych działań. Z tego punktu widzenia Rzecznik z wielką uwagą monitoruje postępy związane z wdrażaniem prawa Unii Europejskiej w Polsce.

W pierwszej kolejności wyłaniają w tym zakresie zagadnienia obowiązku bieżącego i terminowego wywiązywania się z wdrażania prawa Unii Europejskiej oraz problemy braków w pełnej implementacji prawa wspólnotowego. Z przeprowadzonej w Biurze Rzecznika analizy wynika, iż do dnia dzisiejszego nie zostały implementowane kolejne dyrektywy, których termin transpozycji upłynął. Problemy te skutkują narażeniem Polski na zarzuty

Komisji Europejskiej i wszczynanie postępowań w trybie art. 226 TWE. W trybie tym w ostatnim czasie zapada przeciwko Polsce coraz więcej wyroków oraz wpływa coraz więcej skarg Komisji. Jak wynika z najnowszych informacji opublikowanych przez Komisję, Polska posiada zaległości we wdrażaniu dyrektyw, szczególnie w obszarach ochrony wolnej konkurencji, wymiaru sprawiedliwości i ochrony wolności i praw jednostki oraz spraw pracowniczych i socjalnych.

Chociaż bezpośrednio skuteczne prawa przyznane obywatelowi państwa członkowskiego UE na mocy dyrektywy, której termin wdrożenia do krajowego porządku prawnego upłynął, przysługują obywatelowi względem tego państwa, to jednak ich wyegzekwowanie może wiązać się, w braku odpowiednio implementowanych przepisów, z poważnymi trudnościami i nakładami. Z kolei w przypadku nie wdrożonych w terminie przez państwo członkowskie dyrektyw, obywatele nie mogą się powołać na ich przepisy w stosunkach horyzontalnych, tzn. w stosunkach z innymi jednostkami. Braki w implementacji pewnych dyrektyw oznaczają więc, że obywatele pozbawieni są możliwości dochodzenia swych praw ustanowionych w prawie Unii Europejskiej. Problem ten dotyczy np. tzw. dyrektyw anty dyskryminacyjnych.

Rzecznik poruszył również problem nie podawania do wiadomości szerokiej opinii publicznej informacji na temat konkretnych aktów prawa wspólnotowego, w tym zwłaszcza dyrektyw, które mimo obowiązku ich transponowania do polskiego porządku prawnego, nie uległy wdrożeniu. Szczegółowe informacje udzielane są przez odpowiednie urzędy i organy dopiero na żądanie innych uprawnionych organów czy funkcjonariuszy publicznych. Rzecznik docenia jednakże wysiłki podejmowane przez Komitet Integracji Europejskiej, które mają na celu dostosowanie prawa polskiego do prawa Unii Europejskiej. Wdrażanie tego prawa powinno być wysiłkiem całej Rady Ministrów, jak i każdego z resortów z osobna, a rola Rządu w tym procesie jest kluczowa.